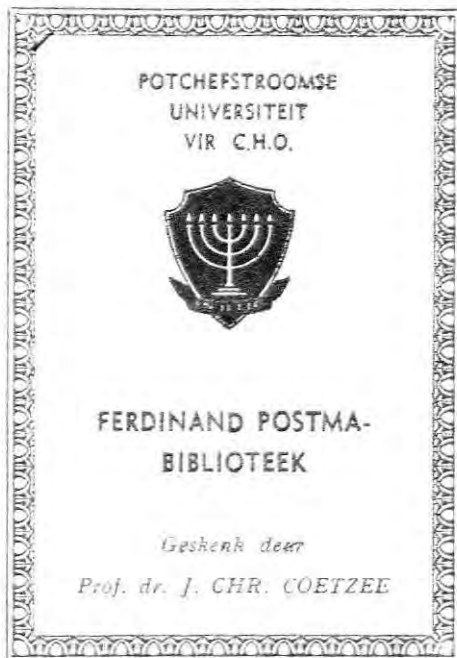

**Hierdie werk mag slegs
in die biblioteek gebruik
word.**

Nr. G64/676

Klas A439.3109 KRA

ESSLINS—1800E

„DE TAAL IS GANSCH HET VOLK”

Doel en Streven
van het Algemeen Nederlandsch Verbond,
uiteengezet door
D. KRABMAN.

Adressen in Afrika:

Afdeelingen: Bloemfontein, H. H. van Rooyen, Bus 553.
Johannesburg, D. Krabman, Bus 1330.
Kaapstad, M. Wartena, Bus 44.
Potchefstroom, A. H. Koomans, Bus 123.
Standerton, M. A. A. Franken, Paarl Villa.
Stellenbosch, Prof. Dr. E. C. Godee Molsbergen.
Zoutpansberg, W. van Wijk de Vries, Bus 56, Pietersburg.

Vertegenwoordigers en Correspondenten:

Bethlehem: P. van Gent, Bus 15.
Pretoria: Jan F. E. Celliers, 166 Klein Scheidingstraat.
Venterstad: W. Hovy Jr.

Uitgave der afdeeling Johannesburg en omstreken.

„HET WESTEN“-Drukkerij

Postbus 196, Potchefstroom.

Het beste en goedkoopste adres voor

het drukken en uitgeven van

BOEKEN, TIJDSCHRIFTEN,

NIEUWSBLADEN, Enz.

„DE TAAL IS GANSCH HET VOLK”

Doel en Streven
van het Algemeen Nederlandsch Verbond,

uiteengezet door

D. KRABMAN.

„Het Westen“-Drukkerij

Bus 196. Potchefstroom

VOORWOORD.

De afdeling Johannesburg en omstreken van het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft eene Propaganda Commissie die niet gewoon is lang stil te zitten, want nog *voor* de andere leden bekomen zijn van de vermoeienissen van eenen propaganda-avond of iets anders, komt de ijverige secretaris hen al weer oproepen tot nieuwe propaganda.

Om hem een weinig stil te houden werd door de commissie hem opgedragen een vlugschrift samen te stellen, dat al weer gereed is voor de pers. Het doel er van was onder het publiek van Zuid-Afrika de ware beginselen van het Algemeen Nederlandsch Verbond meer bekend te maken, omdat er nog zoo-velen zijn, die uit onbekendheid met ons streven, of door verkeerde voorstellingen, zich ver gehouden hebben van het Verbond, terwijl zij ter wille van den taalstrijd, ter wille van zich zelf, behoorden leden te zijn. Zooals uit den aard der zaak volgt is dit boekje kosteloos verkrijgbaar bij den secretaris, den heer D. Krabman, bus 1330 Johannesburg; het is immers een propaganda middel.

Maar om het aan zijn doel te doen beantwoorden is niet alleen noodig dat het verspreid wordt maar dat het ook gelezen wordt, en dat zij, die het gelezen hebben het weer aan anderen ter lezing geven, zoodat de kring van hen die deze brochure in handen krijgen steeds grooter wordt. Wie propaganda wil maken voor eene goede zaak moet niet beschroomd wezen en daarom nemen wij deze gelegenheid te baat om ook de verschillende Nieuwsbladen te verzoeken deze uitgave van het Verbond bekend te maken en aan te bevelen. Wij streven toch allen naar een gemeenschappelijk doel, de handhaving en versterking der Hollandsch-Afrikaansche taal.

De opsteller van dit boekje wil zich niet aanstellen alsof hij iets fonkelnieuws heeft uit z'n duim gezogen. Hij wil het wel weten dat hij gebruik gemaakt heeft van andere uitgaven van het Verbond, want er is een eerbiedwekkende lijst van brochures en pamfletten verschenen sedert de oprichting van het Verbond. De cijfers genoemd geven wel eenigen indruk van het ledental, doch die kunnen niet aanduiden wat van nog veel grootere beteekenis is, namelijk dat het Verbond den steun heeft van bijna alle voormannen op politiek gebied in Zuid-Afrika. De mannen die hun leven niet ontzien hebben

in den strijd te velde, gevoelen dat de vruchten van dien strijd, onrijp van den boom zullen vallen, indien niet thans door allen die daarbij betrokken zijn, met een vast besluit en volharding gebruik gemaakt wordt van de gelegenheid hun geschonken om in alle takken van het maatschappelijk, kerkelijk en politiek leven hun Afrikaansch-Hollandsche moedertaal te gebruiken en te doen gebruiken. Daarom ondersteunen zij eene Vereeniging, die als hoofddoel zich gesteld heeft, de uitbreiding van het beginsel, dat elke natie hare eigen taal heeft en die behoort te gebruiken en in eere te houden, omdat daarin de groote onderscheiding ligt tusschen de verschillende volken, en de eigenaardigheden van een volk slechts door zijne eigen taal naar waarde kunnen uitgedrukt worden.

In ons geval is het de Nederlandsche taal in al hare schakeeringen van Afrikaansch, Vlaamsch, Hollandsch en de verschillende dialecten van de drie hoofdtakken.

Er wordt in dit boekje gesproken van Groot-Nederland, Groot-Nederlander, Groot-Nederlandsch. Laat dit toch niemand afschrikken. Er is voor Zuid-Afrika, deel uitmakend van het machtige Britsche Rijk, geen Imperialistisch gevaar van den kant van het kleine vredelievende Holland. De Hollanders hier in Afrika hebben zich niet ten doel gesteld van Afrika een grooter Holland te maken, met Hollandsche toestanden en gebruiken en verhoudingen, dat zou hun trouwens toch nooit gelukken; de eeuwige zon alleen reeds is daarvoor een onoverkomelijk bezwaar. De beste belooning voor de voorstanders van het A.V.N. in Afrika zal zijn, dat zij zien dat het Afrikaansche volk zelf den strijd aanbindt en zich inspant om den praalwagen van hun eigen taal een zegenvierenden tocht door al de dorpen en distrikten van Vereenigd Zuid-Afrika te bereiden.

„Het daghet in het Oosten,” er zijn er onder de Jonge Afrikaners, die ontwaakt zijn, en den slaap uit de oogen gewreven hebben. Zij willen den strijd, zij willen zich inspannen en hunne eerste werkzaamheden beloven veel voor de toekomst.

Laat ons allen hen steunen en aanmoedigen, opdat de volle dag glansrijk aanbreke, wanneer de Zuid-Afrikaansch-Hollandsche taal zich in kracht en uitdrukkingsvermogen kan meten met eenige taal ter wereld.

L. E. BRANDT.

Johannesburg, 21 September 1909.

„DE TAAL IS GANSCH HET VOLK.”

„De taal is gansch het Volk” heeft eens een groot man gezegd en steeds meer en meer vinden wij dit bewaarheid. Na den Jameson inval en nog verder na den laatsten oorlog is de Afrikaner geest wakker geschud en waar een ondergang van het „zich zelf zijn” dreigde, zien wij thans gelukkig den strijd om het bestaan, om *eigen* volksbestaan, *eigen* volksbewustzijn, *eigen* nationaliteit, herleven en met den dag feller worden. De vele vruchten van Afrikaansche schrijvers leveren ons de bewijzen, de opkomst van eene Afrikaansche letterkunde wordt toegejuicht, nationale feesten komen in eere en helden worden naar verdienste gehuldigd. In dat alles zien wij, zooals Dr. Los op Dingaansfeest in 1908 te Pretoria gezegd heeft:—„Hoe meer het verdrukt werd hoe meer het wiesch.” hoe meer er in den weg gelegd wordt om studie op scholen in de Hollandsche taal en in de Afrikaansche geschiedenis te bevorderen des te grooter zal de vordering daarin zijn. Taaivereenigingen kwamen tot stand, eene vereeniging werd gesticht met het doel het oprichten van standbeelden voor geschiedenishelden te bevorderen en bovenal (zie art. 138 concept Grondwet voor Vereenigd Zuid-Afrika, buitengewone uitgave van G.G. dato 9/2/09).

„De Engelsche alsmede de Hollandsche talen zijn officieele talen van de Unie. Zij worden op een voet van gelijkheid behandeld en bezitten en genieten dezelfde vrijheid, rechten en voorrechten.”

Deze bepaling is alles wat noodig is, maar er moet gebruik van worden gemaakt. De geschiedenis van andere landen heeft ons de bewijzen geleverd, dat zulk eene bepaling slechts eene doode letter kan zijn, een ijdele klank en niets meer. Hier moet het *Volk* ingrijpen. Volgens de Grondwet heeft een Hollandsch sprekende Afrikaner recht op Hollandsch onderwijs voor zijne kinderen, op Hollandsche briefwisseling van zijne leveranciers, op Hollandsche dagbladverslaggevers en als het Volk daarop staat en voet bij stuk houdt, dan moet dit medewerken tot bevordering van eigen land, van eigen bloedverwanten, want dan zullen Uwe leveranciers zoo niet Hollandsch leeren dan toch Hollandse bedienden nemen, Uwe bankinstelling zal Hollandsch personeel in haren dienst noodig hebben, de dagbladen zullen zich moeten voorzien van Hollandsche medewerkers en de scholen

zullen geen Engelsche onderwijzers invoeren. En gij voelt 't, er zal rekening gehouden worden met de Hollandsche bevolking van Afrika. Laat dit alles U koud, dan zal de ondergang van het Volk niet lang uitblijven. Met de Nationaliteit valt een Volk. Als Afrikaner zijt gij een *Individu*, een *Persoonlijkheid*, een *Eigen-Ik*. Uw volk heeft eene geschiedenis, Uwe vaderen hebben er voor gestreden. Hoe kunt gij lauw zijn? *Bilderdijk* zegt:—

„Wees U zelf,” zei ik tot iemand;
Maar hij kon niet; hij was niemand.

Argumenten als deze: „Ik verdien er niets mede door zoo op te komen voor mijne taal” of wel: „Rassenhaat wordt gekweekt.” O! Schudt ze van U af, wees fier, wees *Iemand*, wees een waar nazaat van Piet Retief, Dirk Uys of noemt gij U Wen der Bail (van der Bijl) Miss Nobel (Mej. Knobel)? Gewis de voortrekkers zouden zich in hunne kille graven omdraaien. Daarom wij roepen 't U toe met Van der Post:

„Slaapt 't Afrikaner Volk?
Ziet 't niet hoe wolk op wolk
Aan het zwerk te samen pakken,
En steeds lager, lager zakken
Hooft men 't loopen van d'orkaan
Moet dat Volk ten ondergaan?”

En waarlijk het is niet overbodig te wijzen op dat „zich vereenzelvigen” met alles wat Engelsch is. Heeft niet de Fransche inmenging ontzettend veel schade en schande aan Nederland berokkend en is nu de Nederlandsche taal nog niet doorspekt van Fransche woorden? Heeft niet Vlaanderen geleden onder het juk der Franskiljons en is de strijd van onze Vlaamsche stamverwanten niet dubbel zwaar, nu zij weer de rechten willen hebben die hun toekomen? Neem daar toch voorbeelden aan!

Zooals ik reeds gezegd heb, zijn verscheidene vereenigingen opgericht, welke zich bevordering van taal ten doel stellen; de eene werkt speciaal op *dit*, de andere op *dat* gebied, doch allen zijn ze min of meer lokaal, *alleen* voor Afrika en veel nuttig werk is reeds gedaan, waarover wij ons mogen verheugen.

Een geheel Nationaal Verbond waaronder allen zich scharen, die gerekend kunnen worden te behooren tot den Nederlandschen stam is:

HET ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

Onder de ongeveer 400 millioenen menschen, die op den aardbodem de getalsterkte van het Europeesche ras uitmaken,

telt men er zoo wat 9 miljoen die Nederlandsch spreken, in het Koninkrijk der Nederlanden ongeveer 5 miljoen, in Vlaamsch België $3\frac{1}{2}$ miljoen, in Fransch Vlaanderen 150.000, in de Nederlandsche Kolonien ongeveer 50.000 en in Zuid-Afrika boven de 300.000, zonder de enkelen duizenden mede te rekenen, die min of meer verspreid, in de Vereenigde staten van Noord-Amerika of elders in grootere of kleinere groepjes bijeenwonen. Wij kunnen dus veilig het getal Nederlansch sprekenden bepalen op 9 miljoen; doch wat is dat in verhouding tot Engelsch, Russisch, Duitsch of Fransch (100 miljoen, 60 miljoen, 58 miljoen en 42 miljoen)? Doch het getal is niet altijd een waarborg voor de toekomst. Was Vlaanderen in de middeleeuwen niet lange jaren het brandpunt der beschaving? Heeft niet de kleine stam der Joden met zijnen Bijbel het godsdienstig leven van schier alle Volken geregeld en hoe groot was de bevolking der „Zeven Provinciën” toen Nederland in de zeventiende eeuw de grootste koloniale handels- en zeemacht ter wereld was? Misschien $1\frac{1}{2}$ miljoen? Is dat niet een duidelijk bewijs dat een klein land GROOT kan zijn? Hoe menigmaal wordt er niet gelachen door Hollanders om hun klein Holland! Komt 't niet door verregaande domheid, is 't niet een teeken van karakterloosheid? Iemand z'n eigen land kleinèren en minachten, waar hij de eerste geluiden leerde uiten aan de knie zijner Moeder..... Domheid eveneens zeg ik... Men weet niet wat Holland geweest is voor Europa en voor de wereld. Men weet niet dat Holland bijna in elken tak van kunst bijgedragen heeft tot verhooving van den geestelijken en stofelijken staat van het menschdom. Was niet Holland de veilige wijkplaats voor de stoere mannen die de Amerikaansche republiek hadden gegrondvest? Hebben niet de Hollanders wijde gewesten gekoloniseerd in het land dat nu de Vereenigde staten heet? Ja, zij hebben de grootste stad der wereld gesticht. Nieuw Amsterdam, later en thans nog, New-York. Werd niet Manhattan ontdekt door de Oost Indische Compagnie thans drie eeuwen geleden? Betreurenswaard blijft de ruil van dit stuk land tegen Suriname in 1667 met de Engelschen gedaan aan het einde van den tweeden Engelschen oorlog door den vrede van Breda! Maar nood drong onze vaderen. Evenals New York was Brooklijn eertijds Breukelen, en zoo vele plaatsnamen werden verengelscht zooals we dat ook in Afrika zagen na den laatsten oorlog. Doch laten we nog verder stilstaan bij Amerika. In alle tijden gingen de bewoners van Nederland naar andere werelddeelen, (van Riebeeck kwam naar de Kaap.) Michigan in 1847 nog eene woestenij werd de woonplaats der Hollandsche ballingen. Met ongelooflijke inspanning hebben zij onder leiding van Ds. A. C. van Raalte plekken gehakt in de reuzen wouden en giftig dampende moerassen droog-

gelegd en na ruim drie jaar werd in het nieuwe stedeke Holland een Hoogeschool gesticht, thans het beroemde Hope College. Twintig jaar later is Holland afgebrand doch op nieuw onder leiding van Ds. van Raalte herbouwd. De geschiedenis van de Nederlanders in Amerika zou te groot zijn om hier te herhalen. De achting die de Amerikanen nog heden ten dage toedragen aan de Hollanders is onbegrijpelijk. Wie heeft niet gehoord van de Holland Society waarvan alleen lid kunnen worden, zij, die van Hollandsche kolonisten afkomstig zijn. Deze, de Knicker-bockers, houden ieder jaar eene plechtige zitting om Neerlandsch vroegere dagen van grootheid op zee te herdenken.

In 1898, het jaar der kroning van Koningin Wilhelmina, werd deze gebeurtenis ook in Amerika gevierd en wel als volgt:—

Mevrouw Lavinia van Westerveld werd te New York in de Hollandsche Dames club voor een tijdbestek van acht jaren als Koninklijke Hoogheid uitgeroepen. Bij hare troonsbestijging droeg zij eenen diadeem ter waarde van 30.000 dollars, haar hoofd was versierd met eenen gouden kroon en in den hand hield zij eenen scepter met diamanten bezet. Haar hofkostuum bestond uit een blauw fluweel kleed met sleep van 12 voet lang, gedragen door zes lakeien; den boezem van het kleed was met zilver gemonteerd in den stijl van Catharina de Medici. Over dit kleed hing van de schouders een mantel met Oranje streepen geborduurd..... maar genoeg over deze weelde. Voorzeker Amerika is zich ten volle bewust van stamsolidariteit, en de Amerikanen zijn er trots op te behooren tot de voorvaderen van Nederland, klein in omvang maar groot in naam en in traditie.

O! Mochten die menschen die door niet-weten zoo min op Holland neerzien door dit boekje toch tot inzicht worden gebracht.

Het is niet alleen Amerika maar ook aan Oost- en Noord Zee in Denemarken, Rusland, Japan, Brazilië, Smyrna enz.; waar onze voorvaderen geweest zijn hebben zij Nederlandsche beschaving overgeplant.

Nederlandsche veldheeren hebben Rusland herhaaldelijk groote diensten bewezen, als Jan Willem van Empt (gestorven in 1718), J. H. van Kinsbergen, een der helden van Doggersbank, versloeg de Turken, een Adriaan Hendrik Johan van der Plaat, legde aan het einde van 1700 de vestingwerken van Teraspol en aan de Dniester aan, een Jan Pieter van Suchtelen was vestingbouwer en ontwerper van het Catharinakanaal, een Cornelis Cloos van de vestingwerken van Tesni. Onder Peter den Grooten was een Cornelis Cruis admiraal van de Russische vloot en een van der Heyden was bevelhebber van een Russisch smaldeel in den slag van Navarino. Maar ook op ander gebied hebben Nederlanders medegewerkt aan de grootheid van

het Russische Rijk. De ontdekking van de Behringzee is voor een groot deel te danken aan de krachtdadige hulp van Hendrik Busch, terwijl de grondleggers van de groot Industrie te Toela en Kaloega waren Pieter Marcelis, Tieleman Lus Ackenann Kellerman, en Warner Muller. En een van Rusland's grootste staatslieden Witte, is de zoon van eenen Rotterdammer!

Wat Japan aan Nederland te danken heeft, is meer bekend; in de eerste plaats wel de ontwikkeling van zijnen handel. De grondlegger van den Hollandschen handel op Japan, was Jacques Specx, Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indie van 1629—32, en het was een Hollander, Maarten Gerritszoon de Vries, die in 1643 een ontdekkingsreis naar Japan ondernam. De Nederlandsche taal werd lang in Japan beoefend en aangeleerd en toen de Japanners hunne havens voor alle mogendheden sloten en de vreemdelingen wegjoegen in de vorige eeuw, werden alleen de Hollanders, hun taal en hun handel geduld.

En Nederlands driekleur woei eenmaal op Decima en Formosa. Het was Crommelin die onder Koning Willem III in Ierland de linnenvervaardiging invoerde. Hollandsche en Vlaamsche wevers waren sinds de dertiende eeuw naar Engeland overgekomen. Nederlanders polderden groote stukken grond in Engeland in en aan den grooten Koning-Stadhouder is Engeland en Europa niet weinig verplicht. En al tracht Engeland Hollandsche namen van de wereldkaart weg te wisschen en vooral van den Noordpool, er kleeft Nederlandsche durf, Nederlandsche ondernemingsgeest, er kleven Nederlandsche herinneringen aan Spitsbergen.

Woei de Nederlandsche driekleur niet eenmaal op Ceylon, waar de Hollandsche kerk, thans door giften van H.M. de Koningin en Dr. Kuyper's bemoeiingen gerestaureerd, nog aan onze voorouders herinnert?

Was Gibraltar niet Hollandsch eigendom door Engeland wederrechtelijk behouden en werd de Kaapkolonie in 1806 niet aan Nederland ontfutseld? Hoeveel herinnert ons in Britsch Guyana niet aan onze taal en onze vestiging? Maar nog bestaan er namen van landen, eilanden, kapen, of rivieren, aan groote zeevaarders en Hollandsche provincies ontleend en zwelt ons hart van trots bij het hooren dier namen als Tasmania (naar Abel Tasman) Van Diemensland, Nieuw Holland, Kaap Egmond, Kaap Koorn, Dirk Hartogh eiland, Falkstraat, Coenrivier, Arnhem land, Bentinck eiland.

Wij zijn het er dus over eens: een land kan GROOT zijn als het Volkskarakter GROOT is, als het VOLK zich bewust is een VOLK te zijn!

In de rede van Dr. K. de Jonge, gehouden bij het diner te

Johannesburg 13 Februari 1909, vergeleek Zed. den taalstrijd van Afrika met dien van Belgie. Over dezen laatsten hier enkele woorden. De omwenteling van 1830 gaf den stoot tot verguizing en verwerping van alles wat Vlaamsch was. In de grondwet schreef men: alles zou gelijk zijn, (wij noemen dat in Afrika: gelijke Taalrechten). In Belgie was het grootste deel Vlaamsch, zoo ook in Afrika de overgrootste meerderheid Afrikaansch Hollandsch. Wat de jeugd betrof die zou worden grootgebracht in eene uitgebreide kennis der twee rassen, met al wat ze kenmerkt in een diep gevoel van liefde voor beide, zoo redeneerde men in Vlaamderen. Maar het liep anders uit. De Vlamingen werden vermeden; hunne beschaving, hunne zeden werden veracht, hun taal miskend. Is het niet juist zoo als hier? Zoo duurde het vele lange jaren, maar ver van te verbasteren putte het Vlaamsche volk nieuwe krachten in zijne miskening; we hebben opnieuw een voorbeeld in de Kaap. De Vlaamsche beweging ontstond en gestreden hebben zij, onze stadgenooten, gestreden voor hun goed recht; overwinningen bleven dan ook niet uit en de *uitoefening* der gelijke taalrechten werd in eere hersteld. Het bleef niet langer eene doode letter; maar dat het moeite en volharding kost weer terug te winnen wat den stoeren Vlaming is ontstolen laat zich begrijpen. Op den Vlaming kunnen wij Afrikaners en Hollanders trots zijn. „Het bloeiend Belgie dankt al zijnen schitterenden vooruitgang aan de Vlamingen alleen, in alle vakken van menschelijk vernuft en vlijt sleuren de Vlamingen de Walen op sleeptouw,” schreef eens een bekend man.

Over Afrika behoeven wij niet veel te zeggen. De Kaap, zoo lang onder Englands beheer heeft de moedertaal niet verzaakt en na den Jameson inval is ook in de Noordelijker gewesten de bevolking wakker geschud uit eene slaap waar men dreigde ten onder te gaan. Vorderingen maakt men hier zeer zeker; welke recht geaarde Groot-Nederlander begroet dat niet met een driewerf hoerah! Maar we zijn er nog lang niet. Het *Volk* voelt nog niet den ernst van de zaak. O! die lautheid... Wat heeft die al geen onheilen teweeggebracht. Hoeveel honderden Afrikaners zouden de groote zaak niet met allerlei middelen kunnen steunen en helaas wat zijn die geldelijke offers van velen nog gering! Men zegt: „och dat Hollands komt vanzelf wel.” Neen zeg ik, dat *Engelsch* komt van zelf wel, maar lees en bestudeer Hollandsch om daarmede het Afrikaansch te verrijken; ander doet ge het met het Engelsch en ge krijgt een brabbeltaal, een mengsel zooals: „Ons gaan ver'n walk.” „Ik het seats gebook” enz. Daarom Hollandsch sprekenden, zorg voor Hollandsche onderwijzers, Hollandsche lectuur in Uwe

huiskamer, want, zoo zegt Dr. O'kulis in Z'n „Die Eselskakebeen”: „omdat Hollans een lewende, hoogs beskaafde taal is kan onse taal altijd deur Hollans versterk worde. Dan moet ons ook nooit vergeet dat Hollans die skakel is wat ons verlede en hede verbind. Neem die skakel weg en ons het twee stukke ketting. Gevolg sal wees dat ons die roemrijke verlede sal vergeet en verwaarloos; deur die taal het ons toegang tot die geskiedenis, letterkunde, wijsheid en kunst van onse beroemde voorouders.”

HET ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

„Waar andere machtiger stammen ons voorgingen in het stevigen van stambelang en stamgevoel, zou ons dat voorgaan licht tot eene bedreiging worden zoo wij het niet navolgden” zoo luidt een rondschrĳven van het Verbond. De Duitschers hadden eenen „Allgemeinen Deutschen Verband” en De Fransche hunne „Alliance Francaise” welke beide machtige lichamen niets onbeproefd lieten wat kon dienen tot propaganda van de Deutsche en Fransche talen. Bij de Vlamingen, die zooals wij hierboven reeds zeiden, in stilte werkten tot opbouw van het Vlaamsch Nederlandsch, ontstond oorspronkelijk de gedachte ook zulk een verbond op te richten. Immers het was de heer H. Meert, destijds leeraar aan het stedelijk College te Yperen, die naar aanleiding van een artikel in de „Nederlander” van Chicago: van 3 Februari 1893, over, „Heeft de Nederlandsche taal eene toekomst” deze zaak toelichtte. Hij bepleitte daar de oprichting van een Verbond dat alle Groot-Nederlanders, die hun ras beminnen en hunne Nationaliteit willen gehandhaafd zien, zou vereenigen. Dit voorstel werd in Amerika gretig aangenomen. De heer Meert ging naar Brussel en van daar uit maakte hij propaganda voor zijne idee. Door het houden van lezingen en voordrachten vormden zich al spoedig enkele personen tot eene Vereeniging, de grondlegging van het Verbond. Het is merkwaardig hoe eene grootsche gedachte soms kan ontstaan op een zelfde tijdstip bij verschillende personen. Zoo ook hier; terzelfder tijd dat in Amerika en Belgie dit plan rijpte, verscheen van uit Soerabia een artikel in een blad over hetzelfde onderwerp. Ondertusschen hield het 23ste Nederlandsche Taal en Letterkundige congres zijne zittingen te Antwerpen in 1896. Daar werd de nieuwe wereldvereeniging op vaste basis gebouwd. Van dit oogenblik af groeide het Verbond. In 1897 genoot Dordrecht het voorrecht het Nederlandsche Congres in zijne veste te zien vergaderen. Eerst toen schoot, door de bemoeiingen van Dr. H. J. Kiewiet de Jonge, die thans nog algemeen voorzitter is en die begin van dit jaar Afrika bezocht, het Verbond voor goed wortel in Holland.

Thans is het Verbond een machtig organisme. Het telt ongeveer 12000 leden. verdeeld als volgt op 1 Mei 1909:—

Groepen:

Nederland	...	...	...	...	7081
Belgie	...	...	...	...	1600
Indie (ongeveer)	...	...	...	...	44
Suriname	...	...	...	...	329
Nederl. Antillen	...	...	...	...	316

Zelfstandige Afdeelingen:

Berlijn	...	...	...	...	52
Bloemfontein	...	...	...	...	43
Bremen	...	...	...	...	44
Buenos-Ayres	...	...	...	...	79
Chicago	...	...	...	...	38
Roseland Chicago	...	...	...	...	41
Constantinopel	...	...	...	...	15
Johannesburg	...	...	...	...	126
Kaapstad	...	...	...	...	113
New York	...	...	...	...	17
Potchefstroom	...	...	...	...	57
Shanghai	...	...	...	...	37
Smyrna	...	...	...	...	17
Standerton	...	...	...	...	20
Stellenbosch	...	...	...	...	20
Zoutpansberg	...	...	...	...	41
Rumenie	...	...	...	...	42
Algemeene leden...	...	...	...	...	624

Totaal 15.152. Wat een gering aantal vergeleken bij de 9 millioenen die we kunnen rekenen te behoren tot onzen stam. Uit deze cijfers blijkt dat 1 Mei 1909 in Afrika 420 leden waren, niet medegerekend diegenen die niet bij eene plaatselijke afdeeling behoren dat is: diegenen die gerekend worden bij de algemeene leden. Ter verduidelijking dient dat 12 leden eene afdeeling kunnen vormen terwijl een zeker aantal afdeelingen zich kunnen vereenigen tot eene groep, welke laatste het recht heeft twee of meer vertegenwoordigers te kiezen in het Hoofdbestuur te Dordrecht.

Wat ons doel in Afrika dus moet zijn is dit: een voldoende aantal afdeelingen op te richten en die tot eene groep te vereenigen. „Eendracht maakt Macht” is ook hier van toepassing. Behalve deze afdeelingen en groepen heeft het Verbond vertegenwoordigers in 35 verschillende steden der wereld die aldaar de belangen behartigen van hen die behoren tot onzen stam. Het Verbond werkt en waakt voor alle belangen van den

Nederlandschen stam in de wijdeste beteekenis. Het ijvert voor de studie aan Nederlandsche Hooge Scholen, verspreidt het Nederlandsche Lied, verzendt Hollandsche Lectuur over de geheele wereld. In verband hiermede kan ik nog mededeelen dat ongeveer 40 Afrikaansche studenten in Holland studeeren, dat de verspreiding van Dr. Mansvelt's liederbundel in Afrika ten volle werd gesteund en dat door de Boeken Commissie sedert 1903 niet minder dan 555 kisten boeken kosteloos in Afrika werden verspreid. Zie hier in korte trekken een en ander van den veel omvattenden arbeid van ons Nederlandsch Verbond.

(Voor alle gewenschte inlichtingen kan men zich wenden tot de op den omslag van dit vlugschrift aangegeven adressen.)

Waarom Nederlandsch Verbond? Omdat dit woord alles in zich sluit wat ook maar eenigszins afstamt van Nederland. Men zegt: Een Afrikaner is geen Nederlander. Juist, niet direct maar ook een Vlaming niet. Noemt men 't dus Afrikaansch Verbond de Vlamingen zouden zeggen, „dat sluit ons niet in” en de Hollanders zouden zeggen, „daar is geen plaats voor ons”. Daarom Nederlandsch Verbond. Eene andere reden: Kom ik in Vlaanderen, of kom ik in Afrika, dan hoor ik dezelfde geluiden, die ik hoorde in Nederland, de taal is dezelfde die mijne Moeder mij leerde, dezelfde waarin ik het eerst leerde spreken, waarin ik de eerste gedachte waarnam. En het is die taal, die het teeken is van inniger band, van een eveneens afstammen van Nederland. Daarom Algemeen Nederlandsch Verbond. Voor dat Verbond vragen wij Uw steun, Uwe sympathie, Uwe krachten, Uwe samenwerking, en indien mogelijk, Uwe geldelijke bijdrage.

De in Zuid-Afrika bestaande afdeelingen zijn reeds enkele jaren aan het werk een klein gedeelte te volbrengen van de groote taak van het Verbond en wel door het doen houden van voordrachten en lezingen, door het doen voeren van debatten in de Afrikaansche taal, door het geven van gezellige muziekavonden, waar niets dan Hollandsch wordt gezongen, door het uitschrijven van examens, steunen van Afrikaansche letterkunde, en vele andere zaken van belang voor de Afrikaansche taal en geschiedenis. Maar het arbeidsveld is enorm groot en de fondsen zijn weinig. De minimum bijdrage per jaar is 5s. waarvoor men dan nog een maandblad „Neerlandia” ontvangt. Helpt ons! De zaak is van te veel belang om maar toe te zien. Moge meer en meer de geest van onzen Kaapschen dichter Melt Brink ons bezielen waar hij zoo schoon zingt:

Ik min mijn land, ik min mijn Volk,
Ik min mijn eigen taal
Zij zijn mij dierbaar heilig schoon
Waar ook mijn voet mag dwaal.

Steun ons dan en hoe wij ook mogen heeten, Afrikaner, Vlaming of Hollander en waar wij ook vertoeven, werpen wij slechts een blik op de voor ons roemvol vervlogen eeuwen. Laat ons aan die bron nieuwe krachten putten en treden wij ook vooruit in ons Groot-Nederlander zijn, onder het gezang van ons strijd-, ons A. N. V. Lied:—

Waar onze taal als vrije tolk
 Uit vrije zielen vaart,
 Daar leeft, daar streeft een zelfde volk
 In eenen band geschaard.
 De grenzen over wijd en zijd,
 De gansche wereld rond,
 Vereenigt ons ten rechten strijd
 Het Nederlandsch Verbond.

Waar 't lot ons leven heeft gevest,
 Trouw gloeit der liefde vlam
 In Noord in Zuid, in Oost en West,
 Voor onzen eigen stam.
 Niet langer laten wij verdeeld
 Ons boren in den grond;
 Wij winnen eigen woord en beeld,
 Door 't Nederlandsch Verbond.

Een volk dat zooveel helden schiep
 Geeft nog van grootheid blijk
 Dat eeuw'ge Kunst in 't leven riep,
 Is nog aan daden rijk.
 Geen macht vernielt het stamgevoel,
 Dat door ons harte zont,
 Zoolang wij opgaan in het doel
 Van 't Nederlandsch Verbond.

Geen nood! In onze zielen blaast
 Er thans een goede wind
 Waardoor in 't volkrenkoor welhaast
 Ons volk zijn rang hervindt.
 Hoog ons gemoed! De toekomst voert
 Ons dra ten zegestond;
 Sterk zij de band die ons omsnoert;
 Het Nederlandsch Verbond.

Johannesburg, September 1909.

12/6

12/6

TEEKEN IN op

„HET WESTEN”

Het eenigste onpartijdige NIEUWS-
en ADVERTENTIEBLAD voor de
Zuidelijke en Westelijke Districten.

12/6

12/6

Gedrukt en verkrijgbaar aan „HET WESTEN”-Drukkerij:

Postvrij.

SEWE DUWELS EN WAT HULLE GEDOEN HET deur OU OOM JAN (Prof. JAN LION CACHET), uitgegeven door „Het Westen”-Drukkerij	4/6
BUNDEL GEDICHTEN IN KRIJGSGEVANGENSCHAP OP ST. HELENA door JOZEF J. KUHN, uitgegeven door „Het Westen”-Drukkerij	9d.
HOLL.-AFRIKAANSE SCHETSEN (EENVOUDIGE MENSE) door J. LUB, uitgegeven door „Het Westen”-Drukkerij	
664/676. gebonden	3/3
ingenaaid	2/3
AFRIKAANSE VERHALE deur J. G. ENGELA, uitgegeven door „Het Westen”-Drukkerij	2/3
BIJ DIE MONUMENT door TOTIUS, uitgever A. H. Koomans, Potchefstroom	1/1
VERSE VAN POTGIETERS TREK door TOTIUS, uitgevers H. A. Koomans en H. de Graaf	1/9
DIE REVIER door JAN F. E. CELLIERS	1/3
DE WEKSTEM door Ds. C. W. DU TOIT, uitgever A. H. Koomans, Potchefstroom... ..	3/6
AFSCHEIDSREDE Prof. Ds. P. J. MULLER, uitgever A. H. Koomans	1/-
TAALBONDBOEKJE 1909 (2 drukken uitverkocht) uitge- vers A. H. Koomans en H. de Graaf.	
SOUVENIR OF POTCHEFSTROOM (geillustreerd) uitge- geven door „Het Westen”-Drukkerij	1/3
PROEVE VAN INLEIDING TOT DE NEDERLANDSE LETTERKUNDE door J. KAMP, uitgever J. A. Wormser, Pretoria	4/-
GEDENKBOEK GER. KERK (geillustreerd), uitgever A. H. Koomans, Potchefstroom... ..	5/6
Maandblad HET KERKBLAD, uitgevers J. A. Wormser en A. H. Koomans.	
Maandblad DE HERVORMER, uitgevers A. H. Koomans en H. de Graaf.	
Maandblad FAC ET SPERA.	
„HET WESTEN”, (weekblad) uitgever en eigenaar H. de Graaf.	

Bij „HET WESTEN“-Drukkerij
verschenen en verkrijgbaar

Die Revier

door

JAN F. E. CELLIERS.

Postvrij 1/3.

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren.

Bij „HET WESTEN”-Drukkerij

verschenen en verkrijgbaar

Verse

van

Potgieter's Trek

door TOTIUS.

Postvrij 1/9.

Bestel Spoedig
dit prachtwerk

Uitgevers A. H. KOOMANS en H. DE GRAAF,
POTCHEFSTROOM.